

Бібліографічні посилання

1. Інформаційно-аналітичне забезпечення безпеки підприємництва (збір та пошук інформації) : навч. посіб. – Кн. 2 / за заг. ред. Є.В. Позднишева. К., 2007. 74 с.
2. Зубок М.І. Інформаційно-аналітичне забезпечення підприємницької діяльності: навч. посіб. К.: КНТЕУ, 2007. 156 с.
3. Сороківська О.А. Інформаційна безпека підприємства: нові загрози та перспективи / О.А. Сороківська, В.Л. Гевко. URL: http://nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchnu_ekon/2010_2_2/032-035.pdf.

Гапіч І.О.,
курсант 2 курсу ФПФОДР
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:
Круглова О.О.,
к.ю.н., доцент,
ст. викладач кафедри цивільного
права та процесу ФПФПКП
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЗАХИСТ АВТОРСЬКОГО ПРАВА В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОСТІ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

В умовах сучасних законотворчих процесів необхідним є приділення особливої уваги вирішенню завдань, які постають перед юридичною наукою і практикою задля найкращого забезпечення охорони та захисту прав і законних інтересів громадян. Захист авторського права з впевненістю можна охарактеризувати як одну з найцікавіших сфер.

У суб'єктивному розумінні авторське право – це сукупність прав, які належать конкретному автору або його правонаступникам та іншим суб'єктам авторського права у зв'язку зі створенням і використанням твору науки, літератури і мистецтва [1, с. 18].

Умови володіння, користування та розпорядження правами інтелектуальної власності та результатами творчої діяльності людей визначаються законодавством України. Предметом авторського договору виступає як твір науки, літератури і мистецтва, з приводу якого сторони уклали угоду, так і майнові права, якими автор або інший правовласник поступається користувачеві.

Інтернет становить основу інформаційного суспільства та глобалізації, є широкомасштабною, різноманітною, доступною базою знань та інформації, інтелектуальним середовищем. Виходячи з цього, можна вважати, що захист

авторських прав в мережі Інтернеті виступає одним з істотних правових питань у сучасному глобалізованому світі. У той же час захист авторських прав є важливим аспектом регулювання у мережі Інтернет. Як відомо, існує ряд норм, які регулюють відносини щодо захисту авторських прав в Інтернет-мережі, але в умовах інтеграційних процесів повинно бути приділено особливої уваги до досвіду європейських країн щодо вирішення завдань з питань захисту авторського права. Норми, прийняті на даний момент, регулюють найбільш загальні проблеми і не вирішують ряд конфліктів, що зазвичай виникають у сфері захисту авторського права. Через відсутність національних кордонів в Інтернеті рішення виниклих проблем, пов'язаних із захистом авторського права, вимагає прийняття і розробки міжнародних норм, спрямованих на уніфікацію відповідних національно-правових систем. Питання щодо захисту авторського права потрібно розглядати в рамках системи національних та державних інтересів, основних прав і свобод людини, регулювання та розвитку Інтернету, міжнародного права і міжнародних відносин. В мережі Інтернет відбувається вільний обмін інформацією між людьми різних країн. Твори науки, літератури і мистецтва розраховані на дуже широку аудиторію. Усі ці аспекти створюють певні проблеми захисту об'єктів авторського права в Інтернеті.

Вважаємо, що вирішення даної проблеми полягає у створенні більш ефективного законодавчого механізму, що адекватно і вчасно реагує на нові реалії, в умовах швидкого розвитку інтернет-технологій у мережі Інтернет. Також Україна повинна чітко визначити особливості настання відповідальності, в тому числі й адміністративної, за порушення прав інтелектуальної власності в мережі Інтернет, зокрема авторського права. Недоречно казати про загальні відмінності у законодавстві щодо захисту авторського права європейських країн та України, тому що на достатньому рівні відсутній саме законодавчий аспект щодо вирішення типових конфліктів і ситуацій, з якими зіштовхуються користувач в глобальній мережі Інтернет.

Без сумніву, використання Інтернету має чималу значимість і для соціального середовища. Таким чином, підприємці отримують можливість рекламувати свою продукцію та послуги по всьому світу, витрачаючи при цьому мінімальну кількість грошових коштів, інформувати широку громадськість, встановлювати тісні та оперативні зв'язки з покупцями. Крім того, за допомогою Інтернету можливою є організація вільного перегляду та вигідного продажу деяких товарів, в першу чергу програмної продукції, літератури і мистецтва, а також творів науки, винаходів.

Підсумовуючи, слід зазначити, що сьогодні ми не можемо говорити про досягнення високого рівня гармонізації у сфері захисту авторських прав в мережі Інтернет на міжнародному рівні та в Україні, а тому розширення обізнаності стосовно законодавства окремих країн при вирішенні таких конфліктів, які саме зачіпають права автора, є необхідною передумовою забезпечення захисту відповідних прав громадян у всьому світі та в Україні. Інтер-

нет використовується і для надання різноманітних послуг, таких як дистанційне обслуговування програмного забезпечення, встановленого на комп'ютері, сервері, консультаційні послуги, дистанційне навчання, послуги інформаційного характеру та послуги, безпосередньо пов'язані з використанням та діяльністю Інтернету.

Такі послуги тією чи іншою мірою пов'язані з об'єктами авторського права. Наприклад, при наданні інформаційної послуги запропонована інформація та дистанційні зміни, внесені в комп'ютерну програму, можуть бути захищені авторським правом. І найголовніша проблема саме захисту авторських прав в мережі Інтернет полягає в тому, що через відсутність національних кордонів в Інтернеті рішення виниклих проблем, пов'язаних із захистом авторського права, вимагає прийняття і розробки міжнародних норм, спрямованих на уніфікацію відповідних національно-правових систем.

Це пов'язано з тим, що кожен користувач мережі Інтернет, територіально не прив'язаний до своєї творчої, інтелектуальної діяльності, може ділитися результатами своїх робіт з іншими користувачами, але часто зіштовхується з проблематикою захисту результатів власних робіт.

На особливу увагу заслуговує також таке порушення авторського права, як плагіат. Однією з найважливіших передумов поширення плагіату на сьогодні є розвиток Інтернету, що спричиняє неконтрольований рух інформації, обсяги якої постійно збільшуються. Плагіатом вважається опублікування повністю або частково чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору. Плагіат вирізняється саме присвоєнням чужого авторства. При піратстві, наприклад, може відбуватися розповсюдження чужих творів без дозволу автора, але ім'я справжнього автора не приховується. Тобто у даному випадку немайнові права автора зберігаються, чого не можна сказати про плагіат, де порушуються як майнові, так і особисті немайнові права автора. Цікаво зауважити, що плагіатом не вважається використання змісту, суті, ідеї, теорії, концепції чужих творів шляхом цитування (обов'язкове посилання на автора). Крім того, одним зі способів плагіату є несанкціонований переклад і подання перекладеного тексту як свого власного без посилання на першоджерело [3, с. 18].

На думку І. Римаренка, існує два шляхи захисту авторських прав у мережі Інтернет: на етапі до порушення та на етапі після порушення.

Захист на етапі до порушення має вигляд: 1) обмеженої функціональності – автори розповсюджують програми, які не здатні друкувати документи або зберігати їх у пам'яті комп'ютера; 2) «годинникової бомби» – автор розповсюджує повноцінний об'єкт авторського права, але встановлює дату, після якої доступ до нього буде неможливим; 3) захисту від копіювання, тобто автор встановлює кількість разів, коли файл може бути скопійований; 4) криптографічних конвертів – твір зашифровано так, що доступ до нього можливий з використанням ключа до шрифту; 5) контракт-угоди «наскрізного класування», укладеної через Інтернет – це дозволи автора на використання творів;

б) запобіжних заходів: попередня публікація матеріалу на традиційному матеріалі, підтвердження факту існування твору на певну дату, засвідчення в нотаріуса дати створення твору, запис на лазерному диску і поміщення в архів або веб-депозитарій; 7) клірингових центрів – автор надає центру право ліцензувати свої права на твір, центр приймає плату від користувача і передає її володільцеві авторських прав [2, с. 34].

Захист на етапі після порушення: 1) агенти – це комп'ютерні програми, які автоматично виконують попередньо визначені команди, наприклад пошук у мережі контрафактних примірників творів; 2) стенографія – процес приховування інформації у файлах, наприклад «водяного знаку» автору твору, що буде доказом авторства цієї особи щодо цього твору; 3) «маячок» – це особлива мітка, яка розміщується в творі і спрацьовує під час несанкціонованого використання, надаючи можливість знайти порушника авторських прав; 4) використання кодових слів [2, с. 37].

Таким чином, питання захисту авторських прав в мережі Інтернет потребує спеціального підходу. Важливим моментом сьогодні є прийняття міжнародного нормативного документа, який би зміг регулювати всі аспекти, проблеми і забезпечення та інтереси кожної зі сторін, а найголовніше – у мережі Інтернет. Наступним кроком можна було б зробити можливість ратифікації кожною державою даних нормативних документів, які б у подальшому склали частину її національного законодавства. Використання вищезазначених способів захисту авторських прав у глобальній мережі Інтернет дійсно забезпечить захист, але для реалізації таких способів необхідно отримати підтримку з боку держави. Сьогоднішні тенденції рухаються в бік глобальної Інтернет-мережі, де зберігається незліченна кількість об'єктів інтелектуальної власності, що потребують правової допомоги. Потрібно внести кардинальні зміни в національне законодавство шляхом прийняття законодавчого акта з питань захисту авторських прав в Інтернет мережі. Більшість країн Європи уже займається цими питаннями.

Бібліографічні посилання

1. Шишка Р.Б. Охорона права інтелектуальної власності: авторсько-правовий аспект. Х., 2002. 368 с.
2. Римаренко І.В. Захист авторських прав та творів, розміщених в Інтернеті. URL: <http://www.nbuiv.gov.ua>.
3. Гуменюк О., Арданов О. Плагіат та інші актуальні проблеми реалізації авторського права у діяльності засобів масової інформації // Інтелектуальна власність. 2009. № 5. С. 13-21.